



*Kdo by se  
nevrátil rád*

Jan Lipold

Písničky stříbřeckého rodáka Jana Lipolda

*Tento zpěvník vznikl za podpory obce Stříbřec za účelem ocenění umělecké tvorby, rodáka a občana obce Stříbřec pana Jana Lipolda.*

*Tvorba tohoto skromného a nenápadného občana přesahuje nejen hranice našeho regionu, ale i hranice naší republiky. Jeho písničky jsou známé hlavně u nás v podání nejznámějších hudebních těles jako jsou Budvarka, Božejáci, Kubešova veselka či Třeboňská dvanáctka, ale i v sousedním Rakousku a Německu.*

*Za uměleckou tvorbu, řemeslnou zručnost, lidský pohled na celé své okolí a jeho vlastní bytí a žití v naší obci Stříbřec patří panu Janu Lipoldovi vřelé poděkování.*

*Děkujeme, starosta obce Stříbřec  
Jan Zimmel*

## **Stříbřec**

Nejstarší písemné záznamy o obci Stříbřec spadají do období vlády Karla IV. přibližně kolem roku 1370. Obec Stříbřec leží v kraji rybníků, vzdálená 6 km od města Stráž n. Nežárkou. Správně spadá obec Stříbřec pod město Třeboň. V obci je Obecní úřad, pošta, knihovna, prodejna potravin, pohostinství, kadeřnictví a palírna destilátů. Pod obec Stříbřec spadají části obce Mníšek a Libořezy. Samotná Stříbřec leží 460 m n. m. Původní obyvatelé, ať už byli chalupníci či domkáři, zasvětili život tvrdé práci s půdou. Co však našim předkům nejvíce chybělo, byl kostel. Na nátlak lidu byla v obci vyhlášena sbírka na postavení kostela. Za necelý rok bylo pohromadě dostatek peněz na započetí stavby. V roce 1861 zazněl poprvé cinkot věžního zvonku. Kostel byl zasvěcen sv. Janu Nepomuckému. K církevním obřadům slouží dodnes. Dnešním obyvatelům obce slouží ke kulturnímu vyžití víceúčelová budova, ke sportu tenisový kurt na hrázi rybníka Nový a fotbalové hřiště. Přes obec vede významná turistická cyklotrasa využívána hlavně v letních měsících.

**B**lízké okolí obce si zamilovala za svého pobytu ve Stráži n. Nežárkou Ema Destinová. Zvláště okolí rybníka Vladimír v sousedství Nové řeky, kde na její počest je umístěna pamětní deska



## Jak jsem se k muzice dostal

Narodil jsem se 23.8.1941 v jižních Čechách v obci Stříbřec nedaleko Třeboně, v kraji plném rybníků, luk a ptačího zpěvu. Moje rodná obec byla založena někdy v roce 1370 a místní název Stříbřec, jehož správné vyslovení zamotalo jazyk nejednomu rozhlasovému či televiznímu komentátorovi, je pravděpodobně totožný se staročeským označením antimonové rudy, která se v okolní půdě vyskytovala.

U nás v rodině nikdo nemuzicíroval. Moji rodiče pracovali celý život v zemědělství, kde pro osobní záliby a koníčky moc volného prostoru nezbývalo. Muzice však byli příznivě nakloněni. Táta si rád zpíval, zpíval dobře. Snad u mne chtěl realizovat své nesplněné přání být muzikantem a tak mne jednoho dne dovedl do 6 km vzdálené Stráže nad Nežárkou. O několik domů dál od zámku, ve kterém až do r. 1930 žila světoznámá sopranistka, pěvkyně Emma Destinová, bydlel pan kapelník Smrčka. Pan kapelník si mne prohlédl a poté rozhodl, že se budu u něho učit hrát na housle. Pravil: „housle jsou základ a někdy se ti to může ještě hodit. Na dechový nástroj máš čas, až na něj budeš mít sílu.“ Ono to v dobách pana kapelníka mělo i praktický význam. Když tenkrát muzikanty začaly pozvolna opouštět jejich zuby jeden za druhým a dechový nástroj si počal s nimi hrát jak chtěl sám, tak se vracívali k smyčcovým nástrojům, na kterých ještě řadu let mohli zhodnocovat své muzikantské umění a znalosti.

Takové bylo moje první setkání s muzikou. Jenže mě to stále táhlo k žesťům a tak po tom tříletém houslovém trápení jsem přešel na dechové nástroje pozoun a baskřídlovku. Rodiče mne v muzice podporovali i v době, kdy už jsem začínal v kapele a já jsem jim dodnes za to moc vděčný. Tou první kapelou, kterou jsme založili v r. 1959 se spolužáky a kamarády z hudební školy, byla malá dechová kapela LÁSENIČKA. Její činnost však trvala pouze jeden rok. Důvod byl prostý. Většina hráčů v této kapele byla stejný ročník, tedy ročník 1941. Proto jsme všichni v tomto roce narození nastoupili v září 1960 na vojenskou základní službu. Já do Zvolenu. Tam sice dechová hudba nebyla, ale byl tam celkem solidní amatérský vojenský taneční orchestr, ve kterém jsem po celé dva roky působil jako hráč na pozoun.

Po návratu z vojenské základní služby jsme činnost kapely obnovili. Kapelníkem byl můj kolega křídlovák František Daňhel. Z té doby jsou mé první autorské začátky, které se datují někdy od r.1965. Kapela LÁSENIČKA se v té době stala populární regionální dechovkou

a její činnost byla velmi úspěšná. Na sklonku roku 1968 mne kapelník František Daňhel požádal, zda bych vedení hudby od něho převzal. Trochu jsem váhal, ale nakonec jsem to vzal. V kapele byli dobří a obětaví muzikanti, s kterými se dobře pracovalo. V té době se kapela začala zaměřovat na pořádání koncertů a autorských večerů. V r. 1971 jsem přešel s celou kapelou pod nového zřizovatele, Městské kulturní středisko Jindřichův Hradec. Název kapely se mění. Nové jméno kapely je VAJGARKA. V té době vzniká v Jindřichově Hradci Velký dechový orchestr, u kterého jsem působil jako organizační vedoucí 17 let. Po této době jeho činnost zanikla z ekonomických důvodů. Já jsem ale chodil již několik let souběžně hrát do kapely TŘEBOŇSKÁ 12 jako hráč na trombon. S touto kapelou jsem zažil mnoho muzikantských i autorských úspěchů. Přestože jsem v této kapele svou činnost praktického hráče ukončil, jako autor spolupracuji s TŘEBOŇSKOU 12 stále.

**M**ou hudební tvorbu formulovalo dlouholeté přátelství a spolupráce s předním jihočeským hudebním skladatelem Ladislavem Kubešem seniorem. Jeho invence a zvláštní cit pro lidovou jihočeskou píseň mně doslova učarovali. Často jsem jej navštěvoval a konzultoval s ním své první skladby. Stal jsem se vlastně jeho žákem. Vždy a to nebývá v této profesi pravidlem, si pro mne našel chvíli času a obětavě, nezištně poradil a pomohl. I když byl hvězdou nejen jihočeskou, nikdy hvězdu ze sebe nedělal a zůstal až do konce svého života skromným a slušným člověkem. Vzpomínám si na jednu příhodu, kdy jsme spolu plánovali jakýsi autorský večer. Bylo to tenkrát nějak začátkem léta a p. Kubeš měl naplánovanou rekonstrukci svého rodinného domu. Aby akce nenarušovala jedna druhou, dohodli jsme se, že mu pomohu a to tím, že mu udělám nový vnitřní rozvod vodoinstalace. Po této dohodě hned za nějaký den jsme se dali do práce. Pan Kubeš vyklidil místnosti, vzal kladivo a sekáč, já jsem na zeď nakreslil, kudy nový rozvod trubek půjde a on začal vysekávat rýhy pro jeho uložení do zdi. Při této práci jsme pochopitelně probírali jen samé muzikantské záležitosti.

**V** obývacím pokoji byl veškerý nábytek soustředěn včetně pianina do středu místnosti tak, aby nepřekážel našemu řemeslnickému počínání. Jak jsme se tak domlouvali o skladbách, které by bylo vhodné zařadit do programu připravovaného autorského koncertu, tu si p. Kubeš vzpomněl na jednu, kterou jsem já neznal, požádal mne, abych mu pomohl odtáhnout skříň, které znemožňovala přístup ke klaviatuře pianina. Po namáhavém odtažení skříně, která byla plná notových rukopisů, odkryl deky, které bránily tomu, aby se do nástroje nedostal prach, usedl na stoličku a začal mi skladbu přehrávat. Paní Kubešová byla někde venku na dvorku, když uslyšela to hraní, vešla do místnosti a prohlásila. „No táto, ty si se nám snad zbláznil“.

**J**edním z prvních textařů mých skladeb, s kterým jsem se před léty setkal, se stal Zdeněk Beneš. Je nejen úspěšným textařem, ale především hodným člověkem. Přestože je rodilým Pražákem, zamiloval si jižní Čechy, o čemž svědčí jeho textová tvorba. Když mi tenkrát před dvaceti léty předal k zhudebnění text pro naši první skladbu a já si přečetl jeho úvodní část: „Tou tichou lesní pěšinou vstříc horám modravým, jdu jihočeskou krajinou a zadumaně sním...“, bylo mi hned jasné, že pro mne není textařem pro jednu nebo dvě písničky, ale textařem na dlouhá léta spolupráce. Tato letitá spolupráce dávno přerostla v nepředstírané kamarádství a já věřím, že nám obojí hodně dlouho vydrží. Oba usilujeme o to, aby naše prosté písničky pronikaly do podvědomí těch lidí, kterým jsou určeny. Aby si je zpívali jak na tanečních zábavách, tak při práci. A pokud si některou ze skladeb oblíbí a zapamatují, je to pro autory velkým uznáním jejich práce.



Jednou z prvních skladeb, která byla v rozhlasě natočena, byla tehdy polka „Za lesíčkem“. V r. 1971 ji v pražském rozhlasě natočila tehdy populární dechová hudba ZLATÁ MUZIKA Jiřího Eliáška. V roce 1994 se mi podařilo zvítězit se skladbou „Regent polka“ v podání kapely BUDVARKY řízené Vojtěchem Prokešem v národním kole autorské soutěže POLKAFEST. Text mi tehdy napsal Miloš Bárta, s kterým jsem již léta spolupracoval. Tohoto společného úspěchu se však nedočkal. Tři týdny před finálem soutěže náhle zemřel. V loňském roce jsme spolu se Zdeňkem Benešem obdrželi cenu Českého rozhlasu 2 za třetí místo v dechovkové hitparádě. Jednalo se o valčík ZA MAMINČINU LÁSKU v nahrávce VESELKY. Do dnešní doby jsem napsal včetně úprav 145 skladeb. Z větší části jsou natočeny na zvukových nosičích.

Pracuji převážně pro Kubešovo hudební vydavatelství a jeho profesionální kapelu VESELKU, ale také pro další většinou jihočeské kapely, jako jsou Božejáci, Budvarka, Podhorka, Veselá muzika, Skalačka, Třeboňská 12, Vlachovka a řada dalších. Jsou tu též spolupracovníci textaři. Z těch nežijících Bohuslav Nádvorník, Miloš Bárta, Karel Fišer, František Kodl. Ze současných již zmiňovaný Zdeněk Beneš, Miloň Čepelka, Jaroslav Hájek, Vladimír Salčák, Olga Homolková, Jan Návara a František Opelka. Ale je tu i celá plejáda zpěvaček, zpěváků, muzikantů a dirigentů, kteří se podíleli a podílejí na realizaci mých skladeb. Ať už se jedná o rozhlasové nahrávky nebo zvukové nosiče. Prostřednictvím Kubešova hudebního vydavatelství se dostala řada mých písniček do televizních pořadů a též na videokazety. Všem za to patří moje upřímné poděkování.

Když se zamyslím nad budoucností dechové hudby, zjišťuji, že současný stav nevzbuzuje příliš důvodů ke spokojenosti. Dechová hudba spolu s lidovou muzikou se stala solí v očích některých hudebních dramaturgů v rozhlasě a televizi. Některé rozhlasové stanice, zvláště ty soukromé, si počínají při výběru hudby tak, jako kdyby lidský život končil ve dvaceti letech. Vznikají zde rozpory kolem užití hudebních žánrů. Dechová hudba je často těmito lidmi posuzována vesměs jen jako bezobsažná jednoduchá a nenáročná forma hudebního projevu. Zapomínají však na to, že dechová a lidová hudba mají v našem národě trvalé, hluboké kořeny, ze kterých bylo a je čerpáno i pro velká umělecká díla. Jsou žánrem, který prověřil čas a nedá se jen tak direktivně vymýtit. Lidová hudba a zpěv, jako citový projev byly lidu v Čechách a na Moravě odedávna přirozenou životní potřebou a pevně věřím, že i přes veškeré negativní snahy vytlačit tuto muziku na periferii hudebního dění, nadále budou. Svědčí o tom řada přehlídek a festivalů, které si získávají stále více příznivců, nejen u starší, generace, ale i v řadách mladých lidí. Doufám, že i v budoucnu si dechová hudba, v bezbřehém moři všemožných hudebních směrů svou pozici udrží. Na této její trnitě cestě bude však potřebovat naší podporu a pomoc.

*Jan Lipold*

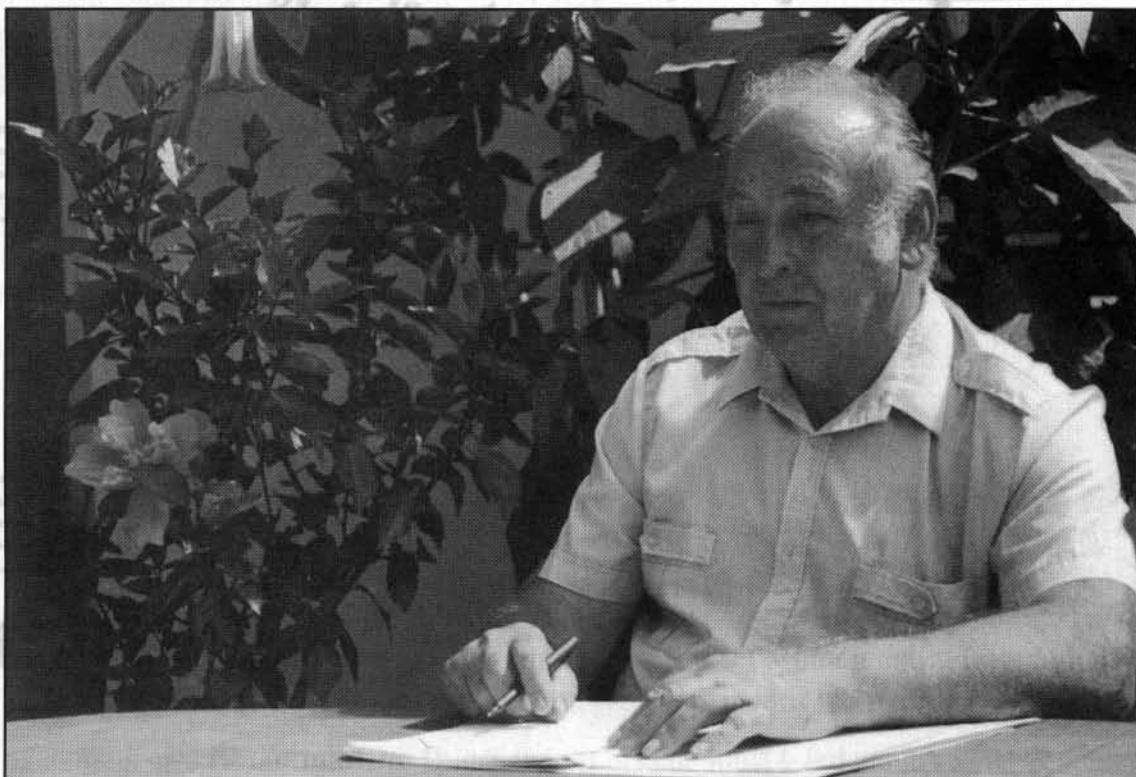
## **Příběhy z pohřbů**

Dnes dáti dohromady kapelu na pohřeb je čím dále tím složitější záležitostí. Řada muzikantů se přes den nemůže uvolnit ze zaměstnání a tak je někdy kapelník postaven před problém, jak vůbec dát kapelu do takové sestavy, aby byla schopná pohřeb odehrát.

Před lety jsem vypomáhal v jedné kapele na pohřbu. O místním faráři bylo známo, že je starý nervóza a nic mu není vhod. Zahráli jsme dva úvodní chorály, po nich následovala

farářova promluva. Najednou uprostřed řeči vrzly dveře u kostela a dovnitř vešla stará babka. Rozpačitě se rozhlížela kam by se zařadila. Chvilku jí trvalo než si našla volné místo. Farář si babku z výšky kazatelně změřil, podíval se na hodinky a pravil. „Teď se chodí do kostela? To jste už mohla zůstat doma.“ Pokáral ji před celým smutečným shromážděním. Po obřadu spustila hned hudba. Kapelu tvořili samí starší muzikanti. No, jako filharmonie to zrovna nehrálo, ale zase to nebylo tak špatné, aby si to zasloužilo farářovu kritiku. Když šel kolem kapely, prohlásil polohlasem. „Když to neumíte, děte vrzat do hospody.“ Naneštěstí to zaslechl kapelník, byl trochu prudšas a hned tak si nenechal nic líbit. Počkal až obřad skončí, nadešel farář, který se vracel od hrobu, zastavil ho a povídal. „Že jste vyhuboval té babce, to nebylo od vás hezké. Ale, že jste se pustil i do nás, to už vás vůbec nectí. Když vás člověk slyší zpívat v neděli při mši, to je hrůza. Vždyť vy byste se s tím vaším kokrháním nechtěl ani v té hospodě.“

Všeobecně je známo, že pohřeb je záležitostí smutnou a vážnou, občas se ale stanou příhody, které vybočí z pochmurné nálady. Hráli jsme jednou na dvoře vesnického stavení. Všude bylo uklizeno a domácí zvířata pozavírána, aby nenarušovala smuteční obřad. Jak hudba do nastalého ticha počala hrát, tu padla velká rána, až se všichni lekli. Rozlétly se dveře od stáje a na dvůr vyběhl velký černý beran s dvakrát zakroucenými rohy. Na krku měl kus přetrženého řetězu a rovnou si to namířil ke kapelníkovi. Láďa nechtěl přestat hrát a proti beranovi nastavil nohu. Prohnul se dozadu, aby čelil případnému střetu. Jak měl ruce zaměstnané hraním, nevyrovnal balanc a tak ramenem strčil do basisty, ten nebyl na náraz připraven, lekl se, trhl sebou a korpusem toho velkého nástroje, mě praštil do hlavy, až se mi v očích zajiskřilo. Měl jsem také co dělat, abych balanc vyrovnal a neskončil s basistou na jedné hromadě. Naštěstí se beran zalekl či co, spokojil se s tím, že není uvázan na řetězu a nechal se zahnat pod kůlnu mezi zemědělské stroje, kde ho dva svátečně ustrojení pozůstalí zkrotili a odvedli zpět do stáje. Mě z té příhody zůstala na čele boule, která se za nějaký den také ztratila.



Jan Lipold